

สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย The Status of Teaching and Learning Management in Thailand

ปาริชาติ ปรีชากร (Parichart Preechakorn)^{1*} E-mail : parichart.su@bsru.ac.th
คณกร สว่างเจริญ (Kanakorn Sawangcharoen)² E-mail : Kanakorn2567@gmail.com
พงศ์ หรดาล (Pong Horadal)³ E-mail : horadalpong@gmail.com
ชไมภักดิ์ ไม้กัลด (Chamaipak Maiklad)⁴ E-mail : chamaipak.m@ku.ac.th

^{1, 2, 3} สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
(Program of Technology Management and Innovation, Graduate School, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

⁴ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
(Department of Linguistics, Faculty of Humanities, Kasetsart University)

*Corresponding Author. E-mail: parichart.su@bsru.ac.th

(Received: Feb 7, 2024; Revised: May 12, 2024; Accepted: May 15, 2024)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (2556-2566) เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี โดยใช้ระเบียบวิจัยในขั้นตอนแรกดังนี้ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขอบข่ายในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 6 ประเด็นคือ 1. ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน 2. ด้านรูปแบบหลักสูตร 3. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน 4. ด้านการวัดและการประเมินผล 5. ด้านการพัฒนาผู้สอน และผู้เรียน และ 6. ด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อเป็นตรวจสอบและยืนยันข้อมูลผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้เทคนิค Snowball เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถามปลายปิดชนิดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงคุณภาพ และการใช้สถิติวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ในเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยมีประเด็นนำมาพิจารณา 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน ด้านรูปแบบหลักสูตร ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน พบว่าแต่ละด้านมีสิ่งที่ต้องร่วมกันพัฒนาและแก้ไขต่อไป

คำสำคัญ : โครงงานเป็นฐาน; ทักษะกระบวนการคิดสร้างสรรค์; กิจกรรม (One class - One project)

Abstract

This research aimed to study the status of teaching and learning management in Thailand over the past decade (2013-2023). The study commenced with a documentary analysis focusing on six key areas: (1) management supporting teaching and learning, (2) curriculum design, (3) teaching

and learning styles, (4) measurement and evaluation, (5) teacher and student development, and (6) media and technology supporting teaching and learning. Then the obtained data was conducted research according to the EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) method to verify and confirm the data obtained through 17 experts using the Purposive Sampling method and the Snowball Technique to collect data. The research instruments included semi-structured interviews and a closed-ended questionnaire with a rating scale. Data were analyzed using qualitative content analysis and quantitative statistics to determine the median and interquartile range. The results indicated that six critical issues must be addressed in the management of teaching and learning in Thailand: management supporting teaching and learning, curriculum design, teaching and learning styles, measurement and evaluation, teacher and student development, and media and technology supporting teaching and learning. Each of these areas requires ongoing consideration, development, and solving.

Keywords: Situation; Teaching and Learning Management; Thailand

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาประเทศและโลก เพราะการศึกษาทำให้นักเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางของประเทศ เมื่อประเทศใดมีการส่งเสริมการศึกษาที่ถูกทิศทางและมีการวางแผนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ประเทศนั้นมีต้นทุนทางทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นเมื่อพิจารณาเกี่ยวกับประเทศไทย การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐต้องจัดให้คนไทยทุกคน เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน เป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นำไปสู่ความมั่นคงของประเทศชาติ ทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลก และตอบสนองกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า ประสบความสำเร็จบางด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศุภชัย เจียรวนนท์ (2563) ประธานสภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งประเทศไทย ที่กล่าวว่า การที่มนุษย์ไม่รู้จักปรับเปลี่ยนก็เท่ากับสร้างความถดถอยให้กับตนเอง มนุษย์ต้องรู้จักปรับตัว เช่น ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับตัวเข้าสู่การนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับทุกภาคส่วน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีกลยุทธ์โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและช่วยให้ตามทันโลก

เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลกระทบต่อประชาคมโลกในปัจจุบัน รวมถึงนวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ พบว่าในปัจจุบันพื้นที่การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากผู้ที่หลากหลาย สถานที่ที่ต่างออกไป และเรียนรู้ได้ตลอดเวลา แต่มีเป้าหมายเหมือนกัน คือ ผู้เรียนสามารถใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จะทำให้ทราบแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เหมาะสม เป็นการสะท้อน

ให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องการการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย ในระยะเวลาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (2556-2566) เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี ซึ่งเป็นงานวิจัยในระยะแรก เพื่อนำผลที่ได้ไปต่อยอดงานวิจัยในระยะที่สองที่มีชื่อว่า กลยุทธ์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนในยุคชีวิตวิถีถัดไป เพื่อให้ทราบแนวทางการปรับตัวในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน ด้านรูปแบบหลักสูตร ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์การวิจัย

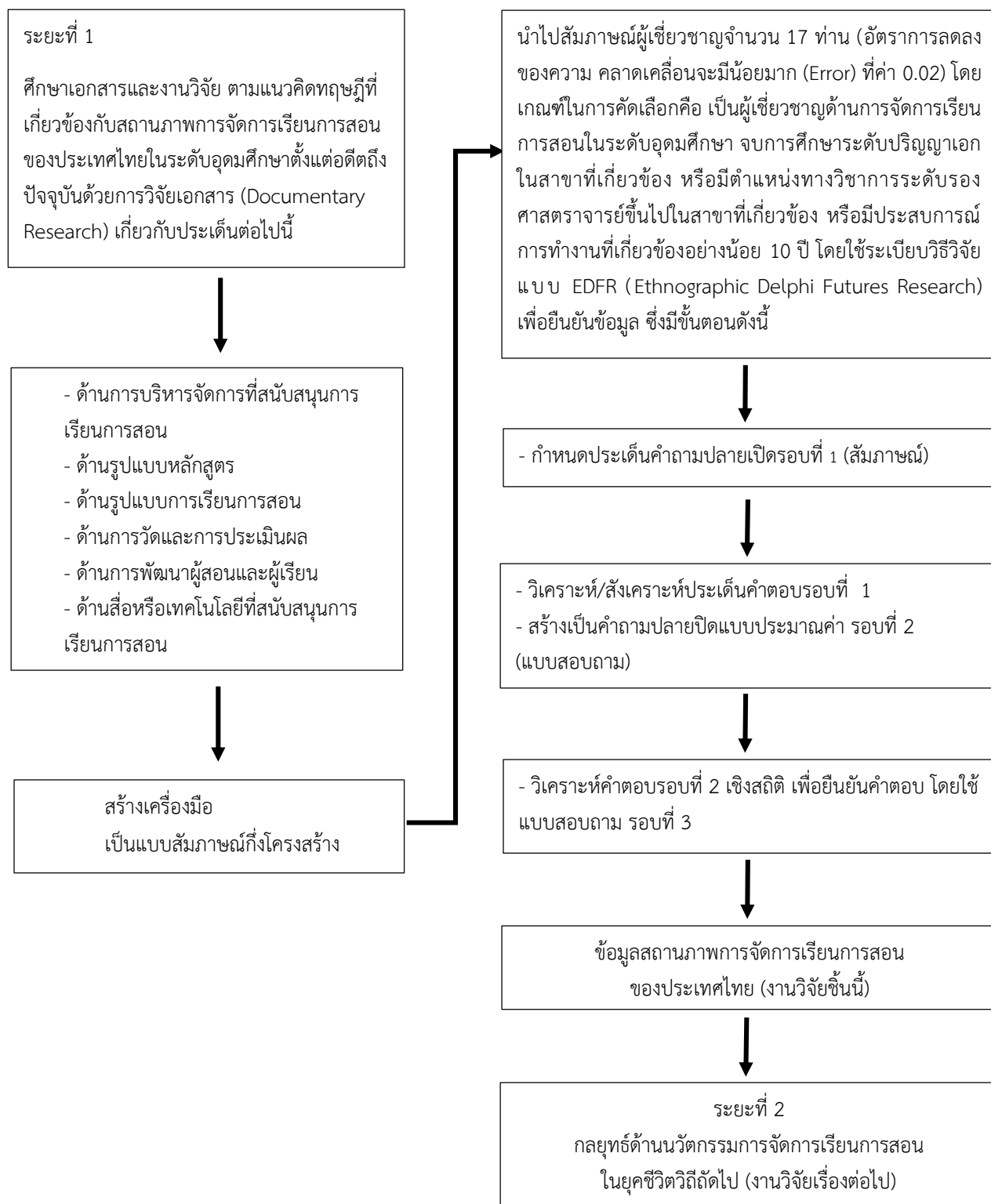
งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย

คำถามการวิจัย

สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย ในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (2556-2566) เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาและเอกสาร โดยศึกษา บทความ บทความวิชาการ หนังสือ ข่าวสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตที่เป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือซึ่งเกี่ยวข้องกับ สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในขั้นตอนแรกดังนี้ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขอบข่ายในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 6 ประเด็นคือ 1. ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุน การเรียนการสอน 2. ด้านรูปแบบหลักสูตร 3. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน 4. ด้านการวัดและการประเมินผล 5. ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และ 6. ด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) (Poolpatarachewin, 2003, p.24-25) เพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน (อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก (Error) ที่ค่า 0.02) โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียน การสอนในระดับอุดมศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไปในสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 10 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยจำนวน 17 ท่าน ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษทั้งในมหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับ มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชน และสถานศึกษานอกสังกัดกระทรวงการ อุดมศึกษา โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จบ การศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไปในสาขาที่ เกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 10 ปี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Patton, 1990) และใช้เทคนิค Snowball (Goodman, 1961, p.148-170)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ชิ้น ได้แก่ 1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สร้างจากการทบทวน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์การวิจัย และ 2. แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ (Likert, 1932) ซึ่งเครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน ด้วยการหาค่า IOC (The index of Item-Objective Congruence) ได้ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.87 (Cronbach, 1951)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)
2. การนัดหมายผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน เพื่อขอเก็บข้อมูลการวิจัย ตามระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) (Poolpatarachewin, 2003, p.24-25) โดยมีหนังสือนำจากทางบัณฑิตวิทยาลัยของมหาวิทยาลัย
3. เมื่อถึงกำหนดนัดหมาย ผู้วิจัยได้ไปพบผู้เชี่ยวชาญ แจ้งสิทธิของผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลตามประมวลจริยธรรมของการทำวิจัย และขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์หรือขออัตวิสัยของสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
5. นำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มุ่งเน้นการค้นหาข้อสรุปและการตีความมาเขียนประเด็นในแบบสอบถามปลายปิด
6. นำแบบสอบถามปลายปิดที่ได้ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมคุณภาพและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) จำนวน 6 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้องก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล
7. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่าน และนำผลการเก็บข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แต่ละประเด็นในแบบสอบถามด้วยสถิติการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile)
8. สงแบบสอบถามชุดใหม่ที่มีการแจ้งค่าสถิติคือ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นคำตอบของกลุ่ม และพิจารณาปรับแก้หรือจะยืนยันคำตอบเดิมได้อย่างยืดหยุ่น
9. นำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์ผลและเขียนสรุปรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์/ สังเคราะห์เนื้อหาและนำมาทำเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่า 5 ระดับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิดแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เชิงปริมาณ เพื่อดูโอกาสเป็นไปได้และความสอดคล้องของความเห็น

ผลการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เรื่อง สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (2556-2566) เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี พบว่ามีข้อบ่งชี้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 6 ประเด็นคือ 1. ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน 2. ด้านรูปแบบหลักสูตร 3. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน 4. ด้านการวัดและการประเมินผล 5. ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และ 6. ด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน

การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ส่งผลต่อการต้องเร่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย และเสถียรภาพทางการเมืองและการบริหารภาครัฐส่งผลต่อปัญหาการให้บริการการศึกษาของไทย รัฐบาลไทยบริหารประเทศแบบรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ผูกขาดการจัดการศึกษาถึงร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั่วประเทศ วัฒนธรรมการเรียนรู้ของประเทศไทยเป็นแบบระบบอุปถัมภ์ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเน้นสายสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์มากกว่าวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขณะที่ประเทศที่ก้าวหน้าเน้นการกระจายการบริหารราชการไปสู่ท้องถิ่น และเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่า ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย มีอัตราเด็กเกิดใหม่ลดลง ส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่ศึกษาในระบบในภาพรวมมีจำนวนลดลง ระบบการศึกษาแบบเก่าคือเน้นสร้างคนป้อนโรงงาน ทุกคนต้องมีความสามารถเท่ากัน ระบบการจัดการศึกษาในอดีตเป็นแบบรวมศูนย์โดยภาครัฐ ไม่กระจายอำนาจไปที่ท้องถิ่น

การศึกษาไทยมีการปฏิรูปหลายครั้ง และมีแนวโน้มไปในแนวทางที่ดีขึ้นในบางเรื่อง แต่มีบางเรื่องต้องเร่งพัฒนา สังคมไทยให้ค่าตอบแทนและยกย่องคนจบปริญญาสูง งบประมาณสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นตลอด สถาบันอุดมศึกษาจึงขยายตัวมาก ทำให้นักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวครึ่งในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังแรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับภาคอาชีวศึกษา ซึ่งมีความต้องการสูงกว่า

การให้บริการการศึกษาของไทยมีปัญหาสำคัญ 2 ด้านใหญ่ คือ 1. ด้านปริมาณ การให้บริการการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง/ไม่เป็นธรรม และด้านคุณภาพที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมหรือส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งโดยการเปรียบเทียบในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ปัญหาหลัก คือ คนไทยบางกลุ่มยังไม่สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และการมีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในแต่ละรัฐบาล ไม่ได้มีอำนาจที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างแท้จริง ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่อย่างแท้จริง ดังนั้นการใช้ กลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิตยังไม่ประสบความสำเร็จ กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษายังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

เห็นได้ชัดว่าการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จากระดับสูงไปยังหน่วยงานเบื้องล่างไม่เชื่อมโยง ไม่สนับสนุน และไม่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีบทบาทหลักในการพัฒนาประเทศและแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำพาประเทศและประชาชนไปสู่ความเจริญในทุกๆ ด้าน แต่ในเชิงปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกับเชิงนโยบาย

เมื่อเกิดวิกฤติการณ์การแพร่ของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การศึกษาไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนในรูปแบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในทุกะดับของการศึกษา ถือเป็นจุดเปลี่ยนต่อระบบการศึกษาของประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนจึงมีลักษณะของการผสมผสานมากขึ้นกว่าในอดีต มีการผนวกเรื่องเทคโนโลยีมากขึ้น

การศึกษาไทยในอดีตเน้น teacher centered ปัจจุบันเริ่มเน้น student centered มากขึ้น ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในบางสถาบันไม่มีความเป็นธรรม ไม่สร้างขวัญกำลังใจ และไม่ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ระบบการบริหารการสร้างช่องทางให้ประชาสังคม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่ยังมีปัญหา ระบบการประเมินผลและทบทวนข้อกำหนดในกฎกระทรวงทุก 5 ปี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมอาจนานเกินไปต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นอกจากนี้สถานบันอุดมศึกษาขาดบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเชิงบริหารด้านต่างๆ ที่หลากหลาย สามารถชี้แนะและกำกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาได้ การศึกษาไทยจึงเป็นแบบกลยุทธ์แบบตามแต่ละบริบทของสถาบัน

2. ด้านรูปแบบหลักสูตร

หลักสูตรของประเทศไทยไม่ได้วางมาตรฐานให้เป็นหลักสูตรระดับประเทศที่ชัดเจนร่วมกันเหมือนต่างประเทศที่จะมีหลักสูตรที่เห็นภาพชัดเจน แต่ละสถาบันการศึกษาต่างออกแบบหลักสูตรโดยอิงกรอบแกนกลางที่เขียนไว้กว้างๆ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมาในประเทศไทยไม่ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างจริงจังโดยยึดหลัก work-based integration แต่ยึดตามทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในหลักสูตร เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาบางสถาบันยังไม่สามารถจัดทำและบริหารหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาได้อย่างแท้จริง หลังจากสถานการณ์โควิด 19 ทำให้หลายมหาวิทยาลัยเห็นช่องทางใหม่ในการทำธุรกิจทางการศึกษา หลายหลักสูตรในหลายมหาวิทยาลัยปรับเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 100 % เช่น ในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นธุรกิจ แต่ละหลักสูตรต้องการที่จะหารายได้จากการจัดการเรียนการสอนมากกว่าคุณค่าที่แท้จริงทางการศึกษา

3. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน

การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based Education) มีมากขึ้นแต่ยังไม่เห็นผลเชิงประจักษ์ รูปแบบการสอนแบบเก่าเน้นแบบให้ผู้เรียนจดจำข้อมูลและฝึกทักษะบางอย่างเพื่อการสอบผ่าน มากกว่าที่จะเรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ต่อเป็น ทำให้เกิดปัญหาต่ออนาคตการทำงานของผู้เรียนเอง ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะของการผสมผสานและมีการผนวกเรื่องเทคโนโลยีมากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้รูปแบบและวิธีการเรียนเปลี่ยนแปลงไป และต้องมีความน่าสนใจ ดึงดูดผู้เรียนได้มากขึ้น เพราะผู้เรียนมีอะไรในสังคมที่คอยเบี่ยงเบนความสนใจของผู้เรียนมากกว่าในอดีต

4. ด้านการวัดและการประเมินผล

ประเทศไทยมีระบบการประกันคุณภาพผลลัพธ์การเรียนรู้จริงของทุกหลักสูตร แต่การติดตามประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ไม่เอาจริงเอาจัง ทำเพียงเพื่อขายผ้าเอาหน้ารอด การวัดผลซึ่งกำหนดมาจากส่วนกลางส่งเสริมให้ครูสอนแบบบรรยายตามตำรา ระบบการสอบคัดนักเรียนเน้นการวัดจากคะแนนที่ได้มาจากการสอบแบบปรนัยที่เน้นเรื่องการจดจำข้อมูลเป็นหลัก ระบบการศึกษาเป็นระบบแพ็คตัดออก ระบบนี้ส่งเสริมการสอนแบบท่องจำ และแบบเก็งฝึกทำข้อสอบ

5. ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน

ผู้สอน

สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยในอดีตเน้น รูปแบบ teacher-centered แต่ในปัจจุบันเน้นรูปแบบ student-centered มากขึ้น คือครูจะเปลี่ยนบทบาทไปเป็น coach หรือ facilitator มากขึ้น ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ค้นคว้าพัฒนาตัวเอง กระบวนการผลิตและจ้างครูของประเทศไทยไม่ได้คัดและส่งเสริมคนเก่งที่สุดมาเป็นครูเหมือนในต่างประเทศ ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ไม่เพียงพอ ควรต้องเพิ่ม “สมรรถนะด้านความเป็นอาจารย์” ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพสากล

ผู้เรียน

ทักษะด้านสาขาที่เรียนและระดับการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ส่งผลให้มีผู้ว่างงานจำนวนมาก ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่มากพอ ผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถปานกลาง คิดวิเคราะห์ประยุกต์ใช้ไม่เป็น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้จบการศึกษาไปไม่ถึงระดับโลก เพราะปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ผู้เรียนยังเกิดปัญหาความเครียด รวมทั้งโรคจิต โรคประสาท เช่น โรคซึมเศร้า โรคก้าวร้าวรุนแรง หุนหันพลันแล่น ความคิดอยากฆ่าตัวตาย ฯลฯ ทำให้มีทัศนคติค่อนข้างไปในทางลบว่าการศึกษาคือการทำงานหนักแบบถูกบังคับ การแข่งขันเพื่อคะแนน และเพื่อโอกาสการมีงานทำ

6. ด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน

ทักษะการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นแต่ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้ รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านอื่น การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ส่งผลต่อการศึกษาไทย สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยมีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (Remote Learning Technologies) มีความสำคัญมากขึ้นหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการบริหารจัดการยังทำได้ไม่ดีและไม่มีประสิทธิภาพ ระบบเครื่องมือทางดิจิทัล (Digital Tools) ต่างๆ เป็นของต่างประเทศ เช่น Zoom, Google Meet, Microsoft Team เป็นต้น ประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาเครื่องมือทางดิจิทัล ที่ใช้ในเรื่องการเรียนการสอนที่เป็นของตนเอง นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานกลางของรัฐบาล ที่เป็นหน่วยงานโดยตรงในการจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันทั้งประเทศ ทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ร่วมกัน และเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจับเข้ากับหลักการ McKinsey 7-S Framework (Kumar, Sandeep and Geetika, 2019) ซึ่งเป็นทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบัน และหลักการ PESTLE Analysis (Ivana Marinovic Matovic, 2020) ซึ่งเป็นทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) (Poolpatarachewin, 2003, p.24-25) เพื่อเป็นตรวจสอบและยืนยันข้อมูลผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Patton, 1990) และใช้เทคนิค

Snowball (Goodman,1961, p.148-170) เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสอบถามปลายปิด ชนิดประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงคุณภาพ และการใช้สถิติวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน และขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ในเชิงปริมาณ จากการศึกษาพบรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันตามหลักการ McKinsey 7-S Framework

องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธย ฐาน (Md.) >3.5	ฐาน นิยม (Mo)	(Mo - Md.) < 1	Q3- Q1 < 1.5	โอกาส เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของ ความเห็น
โครงสร้าง (Structure)						
1. การศึกษาไทยมีการปฏิรูปหลายครั้ง และมีแนวโน้มที่ดีขึ้นในบางเรื่อง แต่มีบางเรื่องยังต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยมีปัญหาสำคัญ 2 ด้านใหญ่ คือ 1. ด้านปริมาณ การให้บริการการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง/ไม่เป็นธรรม และ 2. ด้านคุณภาพ ที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และการที่แต่ละหลักสูตรเน้นวิชาการมากเกินไป ไม่เน้นให้ผู้เรียนรักการ เรียนรู้	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. ประเทศไทยมีกฎหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่า การศึกษามีบทบาทหลักในการพัฒนาประเทศและให้เห็นถึงความมุ่งมั่น ในการพัฒนาและปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไปสู่ความเจริญใน ทุกด้าน แต่ในเชิงปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกับเชิงนโยบาย	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
3. ทุกภาคส่วนของสังคมไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนอง ความต้องการของประชาชนและพื้นที่อย่างแท้จริง เพราะระบบการจัด การศึกษาเป็นแบบรวมศูนย์โดยภาครัฐ ทำให้ไม่มีอิสระในการบริหาร จัดการ	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
4. ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย มีอัตราเด็กเกิดใหม่ลดลง ส่งผลต่อ จำนวนผู้เรียนที่ศึกษาในระบบในภาพรวมมีจำนวนลดลง	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
5. คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาไม่ได้มีอำนาจดำเนินการปฏิรูป การศึกษาได้อย่างแท้จริง	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
6. สถาบันอุดมศึกษาบางหลักสูตรยังไม่สามารถจัดทำและบริหาร หลักสูตรให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาอย่างแท้จริง	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
7. การวางมาตรฐานหลักสูตรระดับประเทศไม่ชัดเจนเหมือน ต่างประเทศ ตั้งแต่ต้นนโยบายใหญ่จนถึงการจัดการเรียนการสอน ย่อย แต่ละสถาบันการศึกษาวางมาตรฐานหลักสูตรของตนเองเพราะไม่ มีมาตรฐานหลักสูตรระดับประเทศที่ชัดเจนเป็นแนวทาง	4.00	4	0.00	2.0	มาก	ไม่ สอดคล้อง

องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธย ฐาน (Md.) >3.5	ฐาน นิยม (Mo)	(Mo - Md) < 1	Q3- Q1 < 1.5	โอกาส เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของ ความเห็น
8. วิฤติการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบทางไกลผ่านดาวเทียมและการสอนออนไลน์ มีลักษณะผสมผสานและการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เป็นจุดเปลี่ยนการศึกษาของประเทศไทย เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เช่น การเกิดช่องทางใหม่ในการเปิดหลักสูตรแบบออนไลน์ 100 % มากขึ้น	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
กลยุทธ์ (Strategy)						
1. กลยุทธ์แบบเฉพาะสถาบัน	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. กลยุทธ์แบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
ระบบ (System)						
1. ระบบบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาไม่มีความเป็นธรรม ไม่สร้างขวัญกำลังใจ และไม่ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ	4.00	3	-1.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. ระบบการสร้างช่องทางให้ประชาสังคม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่ยังมีปัญหา	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
3. ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของบางหลักสูตรยังไม่มีประสิทธิภาพตามความเป็นจริง	4.00	5	1.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
4. ระบบการจัดการศึกษาเป็นแบบรวมศูนย์โดยภาครัฐ ทำให้ไม่มีอิสระในการบริหารจัดการ	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
5. ระบบการสอบคัดเลือกเน้นการวัดจากคะแนนที่ได้จากการสอบแบบปรนัย ที่เน้นเรื่องการจดจำข้อมูลเป็นหลัก เป็นระบบแพ็คดอกส่งเสริมการสอนแบบท่องจำและแบบฝึกแก้งข้อสอบ	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
6. ระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาไม่เชื่อมโยงกัน ทำให้การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ หรือดีเฉพาะในหน่วยงานของตน	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
7. ระบบเครื่องมือทางดิจิทัล (Digital Tools) เป็นการพึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น Zoom, Google Meet ยังไม่มีการพัฒนาเครื่องมือทางดิจิทัลของตน ทำให้อาจได้รับผลกระทบและเสียค่าใช้จ่ายในราคาสูง จึงควรพัฒนาเครื่องมือทางดิจิทัลของตนเอง	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
ทักษะ (Skill)						
1. ทักษะด้านสาขาที่เรียนและระดับการศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ ส่งผลให้มีผู้ว่างงานจำนวนมาก	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. ทักษะการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ผู้เรียนใช้เพื่อการสืบค้นแต่ขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลรวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านอื่น	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
3. ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาไทยไปไม่ถึงระดับโลก	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง

องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธยฐาน (Md.) >3.5	ฐานนิยม (Mo)	(Mo - Md) < 1	Q3-Q1 < 1.5	โอกาสเป็นไปได้	ความสอดคล้องของความเห็น
รูปแบบ (Style)						
1. อดีตเน้น รูปแบบ teacher-centered แต่ปัจจุบันเน้นรูปแบบ student-centered มากขึ้น คือผู้สอนเปลี่ยนบทบาทไปเป็น coach หรือ facilitator มากขึ้น	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. การออกแบบการเรียนรู้เริ่มเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based Education) มากกว่าในอดีต	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะผสมผสานและผนวกเรื่องเทคโนโลยีมากขึ้นแต่ไม่จริงจัง	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
4. รูปแบบการสอนแบบเก่าเน้นให้ผู้เรียนจดจำข้อมูลและฝึกทักษะบางอย่างเพื่อสอบผ่านมากกว่าคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาต่ออนาคตการทำงานของผู้เรียน	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
5. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ผ่านมาไม่ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างจริงจังโดยยึดหลัก work-based integration แต่ยึดตามทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในหลักสูตร	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
บุคลากร (Staff)						
1. สถาบันอุดมศึกษาขาดบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในเชิงบริหาร ที่จะสามารถชี้นำและกำกับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาได้	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
2. ผู้สอนบางท่านไม่พยายามค้นคว้าและพัฒนาตนเอง กระบวนการผลิตและจ้างครูไม่ได้คัดและส่งเสริมคนเก่งที่สุดมาเป็นครูเหมือนต่างประเทศ เช่น ฟินแลนด์ สิงคโปร์	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
3. ผู้สอนบางท่านยังปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ไม่ดีพอ ต้องเพิ่ม “สมรรถนะด้านความเป็นอาจารย์” ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพสากล	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
4. ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีพอ	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
5. ผู้เรียนที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถปานกลาง คิดวิเคราะห์ประยุกต์ใช้ไม่เป็น ไม่สามารถแก้ไขปัญหและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
คุณค่าที่มีร่วมกัน (Shared Value)						
1. ระบบการจัดการศึกษาในอดีตเป็นแบบรวมศูนย์โดยภาครัฐ ไม่เน้นกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
2. วัฒนธรรมการเรียนรู้แบบระบบอุปถัมภ์	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันตามหลักการ McKinsey 7-S Framework (Kumar, Sandeep and Geetika, 2019) จากตารางที่ 4.1 พบว่า สรุปผลได้ดังนี้ กลุ่ม

ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($Md. \geq 4.5$) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR < 1.5$) ได้แก่ **โครงสร้าง (Structure)** ข้อ 4. ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย มีอัตราเด็กเกิดใหม่ลดลง ส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่ศึกษาในระบบในภาพรวมมีจำนวนลดลง ข้อ 8. วิฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบทางไกลผ่านดาวเทียมและการสอนออนไลน์ มีลักษณะผสมผสานและการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เป็นจุดเปลี่ยนการศึกษาของประเทศไทย เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เช่น การเกิดช่องทางใหม่ในการเปิดหลักสูตรแบบออนไลน์ 100 % มากขึ้น **รูปแบบ (Style)** ข้อ 2. การออกแบบการเรียนรู้เริ่มเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based Education) มากกว่าในอดีต

ส่วนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า องค์ประกอบภายในด้านนวัตกรรมรูปแบบหลักสูตรในยุคชีวิตวิถีถัดไปที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก ($Md. \geq 3.5$) แต่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR > 1.5$) คือ **โครงสร้าง (Structure)** ข้อ การวางมาตรฐาน .7หลักสูตรระดับประเทศไม่ชัดเจนเหมือนต่างประเทศ ตั้งแต่ต้นนโยบายใหญ่จนถึงการจัดการการเรียนการสอนย่อย แต่ละสถาบันการศึกษาวางมาตรฐานหลักสูตรของตนเองเพราะไม่มีมาตรฐานหลักสูตรระดับประเทศที่ชัดเจนเป็นแนวทาง เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญหลายท่านรู้สึกมั่นใจว่าสถานศึกษาของตนมีการวางมาตรฐานหลักสูตรระดับประเทศที่ชัดเจนอยู่แล้ว จึงทำให้มีความเห็นไม่สอดคล้องในประเด็นนี้

ส่วนที่เหลือขององค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก ($Md. \geq 3.5$) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR < 1.5$)

ตารางที่ 2 องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันตามหลัก PESTLE Analysis

องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธย ฐาน (Md.) >3.5	ฐาน นิยม (Mo)	(Mo - Md) < 1	Q3- Q1 < 1.5	โอกาส เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของ ความ เห็น
ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factors)						
1. เสถียรภาพทางการเมืองและการบริหารของภาครัฐส่งผลต่อปัญหา การให้บริการการศึกษาของไทย	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ส่งผลต่อการ ต้องเร่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. การบริหารประเทศแบบรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง ผูกขาดการจัด การศึกษาถึงราวร้อยละ 80 ของผู้เรียนทั่วประเทศ การจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเน้นสายสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์มากกว่า วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขณะที่ประเทศอื่นที่ก้าวหน้าเน้นกระจาย การบริหารราชการไปสู่ท้องถิ่น และเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มากกว่า	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง

องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน ในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธย ฐาน (Md.) >3.5	ฐาน นิยม (Mo)	(Mo - Md) < 1	Q3- Q1 < 1.5	โอกาส เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของ ความ เห็น
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)						
1. ท้าโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การ พัฒนาเศรษฐกิจยุคอุตสาหกรรม ๔.๐ ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต้องเร่ง พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
2. ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจพึ่งพาการลงทุนจากต่างประเทศ โครงสร้างและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยม อุตสาหกรรมผูกขาด	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
3. การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ส่งผลต้องงบประมาณใน การพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
4. การใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการเรียนการ สอนและการพัฒนาครูค่อนข้างน้อย และการใช้งบประมาณแก้ไขปัญหา ได้ไม่ตรงจุด	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
ปัจจัยด้านสังคม (Social Factors)						
1. ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย มากขึ้น	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
3. สังคมไทยให้ค่าตอบแทนและยกย่องคนจบปริญญาสูง งบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นตลอด จึงขยายตัวมาก ทำให้นักศึกษาระดับ ปริญญาตรีทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวครึ่งในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา แต่ ไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังแรงงาน เมื่อเปรียบเทียบกับภาค อาชีวศึกษา ซึ่งมีความต้องการสูงกว่า	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
4. การแข่งขันสอบเข้ามหาวิทยาลัยปิดของรัฐ เป็นแบบแพ็คดอกและ เป็นตัวกำหนดการจัดการศึกษาแบบท่องจำและการกวดวิชามากกว่า การส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ โดยมหาวิทยาลัยปิดของรัฐ รัฐให้เงินอุดหนุนสูง	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
5. ปัญหาความเครียด รวมทั้งโรคจิต โรคประสาท ทำให้นักศึกษามี ทัศนคติค่อนข้างไปในทางลบว่าการศึกษาคือการทำงานหนักแบบถูก บังคับ การแข่งขันเพื่อคะแนน และเพื่อโอกาสในการมีงานทำ	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)						
1. การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ส่งผลต่อการศึกษาไทย	4.00	5	1.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (Remote Learning Technologies) มีความสำคัญมากขึ้นหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง

องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบัน	มัธยฐาน (Md.) >3.5	ฐานนิยม (Mo)	(Mo - Md) < 1	Q3-Q1 < 1.5	โอกาสเป็นไปได้	ความเห็น
3. สถาบันการศึกษาที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอได้เปรียบสถาบันอื่นที่ไม่มีการดำเนินการ	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
4. ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานกลางของรัฐบาลจัดทำฐานข้อมูลต่างๆ หรือ แพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงกันทั่วประเทศ ทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ร่วมกัน ในทิศทางเดียวกัน	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal Factors)						
1. กฎหมายไม่รองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ	4.00	4	0.00	0.0	มาก	สอดคล้อง
2. กฎกระทรวงที่มีอยู่ มักเน้นให้ผู้สอนต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสอน ทั้งที่ไม่ใช่แก่นในการเรียนการสอน เครื่องมือเป็นแค่ผู้ช่วย ทำให้ผู้สอนในบางสถาบันจะเน้นการใช้เครื่องมือการเรียนการสอนทันสมัย มากกว่าการยึดที่กระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Factors)						
1. สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความสำคัญต่อบรรยากาศและความรู้สึกของผู้สอนและผู้เรียน	5.00	5	0.00	1.0	มากที่สุด	สอดคล้อง
ปัจจัยด้านจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ (Ethical Factors)						
1. ปัญหาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากในปัจจุบันมีสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจในสังคมโดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์มากมาย	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง
2. ผู้สอนบางคนขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณที่จำเป็นสำหรับครู เช่น เรื่องการมีเพศสัมพันธ์เพื่อแลกเกรดหรือผลการเรียนที่ดี	4.00	4	0.00	1.0	มาก	สอดคล้อง

เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันตามหลัก PESTLE Analysis (Ivana Marinovic Matovic, 2020) จากตารางที่ 4.2 พบว่า สรุปผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า องค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md.≥4.5) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม (QR < 1.5) ได้แก่ **ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factors)** ข้อ 2. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ส่งผลต่อการต้องเร่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา **ปัจจัยด้านสังคม (Social Factors)** ข้อ 2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น **ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)** ข้อ 2. เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล

(Remote Learning Technologies) มีความสำคัญมากขึ้นหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ข้อ 3. สถาบันการศึกษาที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอได้เปรียบสถาบันอื่นที่ไม่มีการดำเนินการ ข้อ 4. ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานกลางของรัฐบาลจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ หรือ แพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงกันทั้งประเทศทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ในทิศทางเดียวกัน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Factors) ข้อ 1. สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความสำคัญต่อบรรยากาศและความรู้สึกของผู้สอนและผู้เรียน

ส่วนที่เหลือขององค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบัน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ามีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก ($Md. \geq 3.5$) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR < 1.5$)

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (2556-2566) เป็นระยะเวลาประมาณ 10 ปี โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นระเบียบวิธีวิจัยในขั้นตอนแรก ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง 6 ประเด็นคือ 1. ด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน 2. ด้านรูปแบบหลักสูตร 3. ด้านรูปแบบการเรียนการสอน 4. ด้านการวัดและการประเมินผล 5. ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และ 6. ด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อเป็นตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้ผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Patton, 1990) และใช้เทคนิค Snowball (Goodman, 1961, p.148-170)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบภายในโดยใช้หลักการ McKinsey 7-S Framework ของ McKinsey Thomas J. Peters และ Robert H. Waterman (Kumar, Sandeep and Geetika, 2019) วิเคราะห์ปัจจัยภายในและเครื่องมือ PESTLE Analysis ของ Francis J. Aguilar (Ivana Marinovic Matovic, 2020) วิเคราะห์ปัจจัยภายนอก จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($Md. \geq 4.5$) โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR < 1.5$) ได้แก่ ประเด็นโครงสร้าง (Structure) ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย มีอัตราเด็กเกิดใหม่ลดลง ส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่ศึกษาในระบบในภาพรวมมีจำนวนลดลง สอดคล้องกับกลุ่มนโยบายและแผนการศึกษา มหภาค สำนักนโยบายและแผนการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่ให้ข้อมูลไว้ว่าโครงสร้างประชากรช่วงปี 2553 – 2574 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกช่วงวัย เนื่องจากอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลง แต่ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ผู้สูงวัย) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัย ประเด็นต่อไป คือ วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบทางไกลผ่านดาวเทียมและการสอนออนไลน์ มีลักษณะผสมผสานและการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น เป็นจุดเปลี่ยนการศึกษาของประเทศไทยครั้งใหญ่ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เช่น การเกิดช่องทางใหม่ในการเปิดหลักสูตรแบบออนไลน์ 100 % มากขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565, น. 7-8) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ในช่วง โควิด - 19 ของประเทศไทย และยังสอดคล้องกับความเห็นของสุภาภรณ์

พรหมบุตร (2563) ที่กล่าวว่า ความปกติใหม่ (New Normal) ที่เกิดขึ้นในช่วงปลาย พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 นั้น เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันรุนแรง มนุษย์จำเป็นต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนรอดพ้น โดยเปลี่ยน พฤติกรรมการใช้ชีวิตไปจากที่เคยมีมา สอดคล้องกับ เสาวรัช รัตนคำฟู (2563) กล่าวว่า วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้หลายภาคส่วนตระหนักถึง “ความปกติใหม่” โดยภาคการศึกษาเกิดการ ปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลก กระตุ้นการใช้เทคโนโลยีของครูกับการจัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ และด้าน รูปแบบ (Style) การออกแบบการเรียนรู้เริ่มเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based Education) มากกว่าในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง และคณะ (2566) ที่กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based Education) สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์จากเก่าไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ เปลี่ยนจาก สิ่งที่เราทำไปสู่สิ่งที่นักเรียนทำ การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลกระทบอย่างมากต่อการออกแบบหลักสูตร โดยเฉพาะการ ประเมินผลโดยยึดหลักการนี้กำลังได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากมหาวิทยาลัยทั่วโลก ส่วนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความ เห็นว่า องค์ประกอบภายใน ด้านนวัตกรรมรูปแบบหลักสูตรในยุคชีวิตวิถีถัดไปที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก ($Md. \geq 3.5$) แต่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้อง ($QR > 1.5$) มีอยู่เพียงประเด็นเดียว คือ ประเด็นโครงสร้าง (Structure) เรื่อง การวางมาตรฐานหลักสูตรระดับประเทศไม่ชัดเจนเหมือนต่างประเทศ ตั้งแต่นโยบายใหญ่จนถึง การจัดการการเรียนการสอนย่อย แต่ละสถาบันการศึกษาวางมาตรฐานหลักสูตรของตนเองเพราะไม่มีมาตรฐาน หลักสูตรระดับประเทศที่ชัดเจนเป็นแนวทาง ทั้งนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญบางท่านคิดว่า การวางมาตรฐานหลักสูตรของ บางสาขาวิชาและบางสถาบัน ยังมีประสิทธิภาพและความชัดเจนอยู่บ้าง จึงเป็นข้อที่มีความเห็นไม่สอดคล้อง

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนในอดีตถึงปัจจุบันที่กลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($Md. \geq 4.5$) ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวโน้ม ($QR < 1.5$) ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง (Political Factors) พบว่า การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ส่งผล ต่อการต้องเร่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับกลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหาภาค สำนักนโยบายและ แผนการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ที่ได้รายงานว่าเมื่อพิจารณาความสามารถในการ แข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทย หน่วยงานในระดับสากลที่ทำการเผยแพร่รายงานการจัดอันดับความสามารถใน การแข่งขันของประเทศต่าง ๆ (IMD) พบว่าขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับ นานาประเทศอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจและต่ำกว่าหลายประเทศ ทั้งด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ด้านคุณภาพและด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จึงต้องเร่งพัฒนาโดยเร่งด่วน ปัจจัยด้านสังคม (Social Factors) พบว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ประเทศเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) พบว่า เทคโนโลยีการเรียนรู้ทางไกล (Remote Learning Technologies) มีความสำคัญ มากขึ้นหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สอดคล้องกับวิภาดา มุกตา และคณะ (2566) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า ท่ามกลางสถานการณ์โรคโควิด 19 ด้านการศึกษาต้องปรับตัวมาใช้ระบบออนไลน์อย่างเต็มรูปแบบมากขึ้น เช่น การใช้ โปรแกรม MS Teams, Zoom, Google Meet, Google Classroom เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง เทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนบทบาทครูผู้สอนจากที่เคยเป็นผู้ชี้แนะไปสู่การเป็นผู้สนับสนุนและให้คำแนะนำแก่นักเรียน ประเด็นต่อมาคือ สถาบันการศึกษาที่มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เหมาะสม และเพียงพอ ได้เปรียบสถาบันอื่นที่ไม่มีการดำเนินการ นอกจากนี้ยังพบว่าประเทศไทยไม่มีหน่วยงานกลางของรัฐบาลจัดทำ ฐานข้อมูลต่าง ๆ หรือแพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมโยงกันทั่วประเทศทุกระดับการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลกลางในการ พิจารณาสังเกตต่าง ๆ ร่วมกันในทิศทางเดียวกัน ทำให้ระบบการศึกษาขาดความเชื่อมโยง ต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์

อย่างแท้จริง ขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Factors) พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความสำคัญต่อบรรยากาศและความรู้สึกของผู้สอนและผู้เรียน

อย่างไรก็ตามเมื่อมีการศึกษาเรื่องสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แม้จะทำให้ทราบถึงภูมิหลังและสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งนี้หากได้มีการวางแผนการจัดการสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในอนาคตไว้ล่วงหน้า จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถลดความเสี่ยงและประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้เน้นไปในเชิงคุณภาพ ควรมีการทำวิจัยที่เน้นในเชิงปริมาณควบคู่ด้วยเพื่อเพิ่มศักยภาพทางวิชาการมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับกลยุทธ์นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนในยุคชีวิตวิถีถัดไป เพื่อให้ทราบแนวทางการปรับตัวในทุกด้านในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน ด้านรูปแบบหลักสูตร ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียน และด้านสื่อหรือเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหภาค สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

(2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

วิภาดา มุกดาและคณะ. (2566). การศึกษาระบบออนไลน์วิถีใหม่ในช่วงโควิด 19. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*.

24(1), 103. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jsr/article/view/251233/177385>

ศุภชัย เจียรนวนนท์. (2563, 5 เมษายน). จาก *Digital Disruption* สู่การดิสรักตัวเอง ให้ทันโลก New Normal.

<https://www.dct.or.th/covid-19/detail/74>.

สุภาพรณ พรมบุตร. (2563, 29 มิถุนายน). *New normal กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง*.

<https://dsp.dip.go.th/th/category/2017-11-27-08-04-02/2020-06-29-14-39-49>.

เสาวรัช รัตนคำฟู. (2563, 18 พฤษภาคม). *ผลกระทบของการทำงานที่บ้านในช่วงโควิด-19: กรณีศึกษาของทีดีอาร์ไอ*.

<https://tdri.or.th/tag/>.

สมชาย เทพแสงและคณะ. (2566). การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE): ฤกษ์แจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นหลัก. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา* 2(1), 39-48.

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JIREI/article/view/1928/1488>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). ทิศทางและแนวโน้มการจัดการศึกษาในยุคโควิด – 19. สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.

Cronbach, L. J. (1951). *Coefficient alpha and the internal structure of tests*. *Psychometrika*, 16(1),
297-334. <https://link.springer.com/article/10.1007/BF02310555>

Goodman, L.A. (1961) Snowball Sampling. *Annals of Mathematical Statistics*, 32(1), 148-170.

Ivana Marinovic Matovic. (2020, September 29). *PESTEL analysis of external environment as a
success factor of startup business*, [Paper presentation]. ConScienS Conference Proceedings
015im, Research Association for Interdisciplinary Studies, Ivana Marinovic Matovic.

Kumar, Sandeep and Geetika. (2019, September 1). The McKinsey 7S model helps in strategy
implementation: a theoretical foundation. *Tecnia Journal of Management Studies*, 14(1), 7-12.
<https://ssrn.com/abstract=3993590>

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park, Sage
Publications.

Poolpatarachewin, C. (2003) Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR). *Journal of Education
Studies*, 32(1), 20-38. <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol32/iss1/2>

Likert, R. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 140(1), 1–55.